

Restaurering av innsjøer og fjorder — administrasjon og forvaltning

Av Øyvind Nøttestad

Øyvind Nøttestad er sivilingeniør fra NTH og ansatt som overingeniør i Miljøverndepartementet.

*Innlegg holdt i Norsk Vannforening
25. august 1981.*

Holtan har redegjort for behovet for restaureringstiltak i Norge. Som han presiserte ser det pr. idag ut til at spørsmålet hovedsakelig gjelder mindre vannressurser. Vanligvis er det aktiviteter i en mindre del av en kommune som har forårsaket problemene i den aktuelle vannressursen. Og vanligvis ligger den vesentligste gevinsten ved eventuelle restaureringstiltak i den mulige kvalitetsforbedringen av nærmiljøet for befolkningen i en større eller mindre del av den samme kommunen. Som hovedregel vil jeg derfor slå fast at stillingstagen til eventuelle restaureringstiltak er et rent kommunalt ansvar. Ut fra samme resonnement kan det konkluderes med at planlegging, finansiering og gjennomføring av tiltakene er et kommunalt ansvar.

Kolbotnvatnet er et godt eksempel. Med sin sentrale beliggenhet for store deler av befolkningen i Oppegård, ligger det her med sine spennende muligheter på godt og vondt. På den ene siden kan man ha visjoner om en naturperle som friluftss- og rekreasjonssenter midt i kommunesentret: I rimelig gang- og sykkelavstand for en raskt økende befolkningsgruppe ligger vatnet der hvor folk bor

og hvor de ferdes. I en periode med raskt økende behov for rekreasjon og friluftsliv i kommunen og i en periode hvor de faktiske mulighetene for dette blir redusert vesentlig gjennom boligutbygging og motorvegbygging i sentrale rekreasjonsområder, er jeg vel ikke den første som lanserer en slik mulighet.

Som det motsatte ytterpunkt kan vi tenke oss en gradvis forverring av strand- og vannkvaliteten med tiltagende lukt og estetiske ulemper. Ressursen er blitt et problem. Og problemet løses ved igjennfylling av tjernet. Dermed oppnås også hardt tiltrengte arealer i sentrum.

Den framtidige bruken av Kolbotntjernet vil vel ligge et sted mellom disse to ytterpunktene. Og spørsmålet om restaurering vil avhenge av hvilke beslutninger som fattes og — ikke minst — hvilke beslutninger som ikke fattes. Et vesentlig poeng i forvaltningssammenheng er imidlertid at konsekvensene av beslutningene er begrenset til kommunens egne innbyggere i sterkere grad enn en lang rekke øvrige kommunale beslutninger som har klare konsekvenser utover kommunegrensene. Etter vanlige forvaltningsprinsipper tilsier dette at statlige myndigheter verken griper inn i beslutningsprosessen eller er forpliktet til å støtte gjennomføringen av eventuelle beslutninger. Som

hovedregel vil derfor Miljøverndepartementet ikke gi økonomisk støtte til restaureringstiltak i samme utstrekning som til forurensningsbegrensende tiltak forøvrig.

Dette innebærer ikke at departementet stiller seg selv i observatørposisjon. Som kjent har det de siste åra blitt gitt omfattende statlig støtte til restaureringsrettede tiltak i flere vannressurser. Det har vært to vesentlige grunner til dette.

For det første har det i tilknytning til flere av prosjektene vært drevet forsknings- og utredningsvirksomhet med mulige nytteverdier som peker langt ut over den aktuelle vannressursen. Eutrofieringsforskningen er et eksempel på dette: Dersom man gjennom tiltak og forskning i slike vannressurser kan forbedre det generelle kunnskapsgrunnlaget når det gjelder virkningene av utslipp, har dette en åpen-

bar nytteverdi i en rekke prosjekter hvor det statlige medansvaret er klart definert.

For det andre: Restaurering av innsjøer og fjorder er enda et nytt begrep i Norge. Det er vel ikke rimelig at kommunene enkeltvis skal kunne påta seg ekstrakostnadene ved kompetanseoppbygging etc. Dersom det dokumenteres en bred interesse for restaureringstiltak i flere kommuner, og dersom en viss statlig støtte kan utløse en betydelig lokal aktivitet, synes jeg det er naturlig å drøfte statlig støtte som en form for startmotor. Etter det som dr. Seppänen har nevnt ser dette ut til å være i samsvar med det den finske Vatnstyrelsen har lagt opp til: Staten påtar seg et ansvar i forsøksvirksomheten, mens kommunene med få unntak har ansvaret for gjennomføring av tiltakene.